

Tooftaa Ijoolle Barsiisu-kutaa-2ffa

Description

Torbaan darbe akkamitti ijoolle barsiisun akka dandaâ™amu ilaalle turre. Yaadachisaf, tooftan cimaan ijoolle gaarii itti guddisanii fi barsiisan fakkeenya gaarii isaanif taâ™uu ykn seenaa nama fakkeenya gaarii isaaniif taâ™u itti odeessudha. Harâ™a itti fufun tooftaalee hafanii fi amaloota nama ijoolle guddisuu fi barsiisu ilaalla.

2.Gorsa gaariin barsiisu â€“ yommuu dogongoran garmalee loluu, arrabsuu fi dhaanu osoo hin taâ™in jalqaba gorsuudha. Nama gorsuuf ulaagaalee guuttamu qabantu jira. Ä±saaniis; gorsi namoota fuunduratti taâ™uu hin qabu; yeroon, bakkii fi haalli gorsaa mijaaâ™a taâ™uu qaba. Fakkeenya, yeroo dallansuu gorsuun baayâ™ee ulfaatadha. Ammas haalli nama gorfamu maal akka taâ™e beeku barbaachisadha. Hojii gaarii kan dhiisu fi hojii badatti kan lixu yoo taâ™e, adabbii Rabbiitin isa sodaachisu fi rahmata Rabbiitin isa abdachisuun gorsu. Dabalataanis gorsi kennamu jecha qullaa osoo hin taâ™in Qurâ™aana, hadiisa fi jecha aalimmani yoo makate ashaara guddaa namarratti hanbisa. Akkasumas, gorsi kennamu jabaata fi dheeraa taâ™uu hin qabu. Laafaa fi gabaabaa taâ™uu qaba. Akka fakkeenyaatti kutaa 1ffaa keessatti akkamitti Luqmaan ilma isaa akka gorse ilaalle turre. âœYaa bunayya (Yaa ilma kiyya!)â€• jechuun jalqabe. Jechi kuni akkamitti akka qalbii laaffisu fi gorsi isa seenu mee ilaali!

Garuu yeroo ammaa maatiin baayâ™een yommuu nama gorsan arrabsaa fi waqqasaa ijoolle gorsu. Kuni immoo akka ijoolleen warra jibbituu fi gorsa isaanii hin fudhanne taasisa. Mataa keeti gorsu yoo dadhabde furmaata wayi sitti akeeku? Ilma kee kana Qurâ™aana akka baratu fi qoâ™atu haala mijeessif. Qurâ™aanni gorsa gorsa hunda caalu waan taâ™eef fedhii Rabbiitin tarii mucaan kuni qajeelu dandaâ™a.

Tooftan biraa ijoolle itti gorsan seenaa (qissaa) gaarii isaaniif odeessudha.

3.Adabbii fi badhaasan barsiisuâ€“ amalli ijoolle garagara. Gariin isaanii dafanii aaru, gariin immoo dallansuu ni tooâ™atu. Gariin yommuu dogongoranii fi dogongora isaanii itti akeekan dafanii sirraawu. Fuggisoo kanaa ijoolleen gariin hanga fedhan osoo dogongora isaanii itti akeekanii adabbii malee kan hin

deebinetu jira. Haala isaanii irratti hundaa’TMun adabbii fi badhaasni isaan barbaachisa. Adabu yommuu jennu takkamaan isaan reebu fi miidhu osoo hin ta’TMin, erga gorsanii booda adabbi malee fala biraa yoo dhaban adabuudha. Jalqaba ni gorsan, ni akeekachisan, ni sodaachisan. Kuni hundi bu’TMaa buusu yoo dide karaa adda addaatin adaban. Garuu adabbiin uleen yoo ta’TMee mallattoo isaan irratti kan hanbisuu, isaan kan miidhu fi fuula irra ta’TMuu hin qabu.

Ammas, yommuu ijoollen waan gaarii hojjatan jechaanis ta’TMi kennaan isaan badhaasun, waan gaarii isaan barsiisun ni danda’TMama.

As jalatti wanti hin dagatamne, Ijoolllee teessan abaarsan hin adabinaa. Dhugumatti abaarsi isinii fi ijoolle teessan miidha. “Citi! Ilma akkamii Rabbiin natti kenne!” Hin jedhinaan. Kana irra du’TMaaayi godhaaf. “Yaa Rabbii ilma kiyya naaf qajeelchi.” Jedhaa

Kennaa keessatti wal-qixxeessu

Kennaa keessatti wal-qixxeessun bu’TMuuraalee guddinnaa keessa tokko akka ta’TMe ilaalun ni danda’TMama. Kennaan qabeenya qofatti kan daangeefamu osoo hin ta’TMin, seeqachu, kunuunsa, hammachuu fi kkf of keessatti kan hammateedha. Kennaa keessatti yoo wal hin qixxeessin hamileen ijoolle garmalee caba. Inumaa isaan jiddutti jibbaa fi diinummaa uumu danda’TMa. Akka fakkeeniyatti, Nabii Yuusuf fi obboleyyan isaa ilaalun ni danda’TMama. Nabii Yaaqub (AS) ilma isaa Yuusufin garmalee jaallataa ture. Ergasii ijoollen isaa biroo jaalala kana waanyun Yuusufitti mala dhayan. Dhumarratti abbaa biraa fuudhanii boollo bishaanitti isa darban. Tarii kuni jaalala waan ta’TMee wal-qixxeessun hin danda’TMamu jechuu dandeenya. Garuu wanta too’TMachu dandeenyu kanneen akka qabeenyaa, seeqachuu, hammachuu fi kkf nin wal-qixxeesuf yaalu qabna. Sababni isaas, Nu’TMmaan bin Bashiir akkana jechuun gabaase:

“Abbaan kiyya Ergamaa Rabbii (SAW) bira na fiduun akkana jedheen, “Yaa Ergamaa Rabbii! Qabeenya kiyya irraa Nu’TMmaanif wanta akkana akkanaa kennee jiraa ragaa bahi!” Ergasi Ergamaan Rabbii ni jedhe, “**Akkuma Nu’TMmaani kennitee ijoolle tee hundaaf kennite jirtaa?**” Innis ni jedhe, “Lakki.” Ergamaan Rabbiis ni jedhe, “**Kana irratti anaan ala nama biraa ragaa taasisi.**” Dabalataan ni jedhe, “**Haala wal-qixaatin hundi isaanitu tola akka sitti oolan si gammachiisaa?**” Innis (abbaan koos) ni jedhe, “Eenyen.” Ergamaan Rabbis ni jedhe, “**Yoo akkas ta’TMe hin hojjatin** (kana jechuun kennaa ilma tokko kennitee ilma kee biraa hin dhoorgatin. Kennaa wal-qixxeessi)” [Sahih Muslim 1623 I](#)

Hadiisa erga guddaa qabuu mitii ree? Kanaafu, ijoolle kennaa keessatti wal-qixxeessu qabna. Ammas, wanti dagatamu hin qabne, yommuu daa’TMimni haroofti dhalatuu daa’TMima dura “Akka waan gatamee fi moofetti” ilaalu hin qabnu. Ijoollen yoo kuni itti dhagahame hamileen isaanii ni caba. Hanga danda’TMameen jaalala mucaa ykn intala duraati qabnu itti agarsiisu fi kunuunsu qabna.

Sifaatul Murabbii (Amaloota namni ijoolle guddisu fi barsiisu) qabaachu qabu

1. Ikhlās-namni ijoolle guddisu fi barsiisu hojii fi dubbii isaa keessattatti Jaalala Rabbii argachuuf niyyachuu qaba. Abbaa haati ykn barsiisan hojii fi jecha isaanii keessatti iklaasa yoo hin qabaatin, ijoollen gorsa isaanii irraa hin fudhatan, akka fakkeeniyatti isaan hin ilaalan. Kanaafu, yommuu ijoolle gorsinuu fi hojii gaggaarii isaan fuunduratti hojjannu Jaalala Rabbii argachuuf ta’TMuu qaba. Iklaasni wiirtu hojiin irra naanna’TMu waan ta’TMee. Wiirtun kuni yoo bade hojiin hundi ni badaa jechuudha.

2.Taqwaa-jecha kana Aalimoonni karaa adda addaatin hiikanii jiru. Isaan keessaa: “Taqwaa jechuun Rabbiin bakka irraa si dhoowwe sanitti akka si hin argine, bakka itti si ajaje sanirraa akka si hin dhabne.” Kana jechuun haraamaa fi badii Rabbiin irraa si dhoowwetti hin argamin. Fkn, iddoo qumaarin itti taphatamu, alkoolin itti dhugamu, zinaan itti raawwatamutti Rabbiin akka si hin agarre. Ammallee bakka Inni itti si ajajee irraa akka si hin dhabne. Fkn, salaata JamaaTMaa irraa akka si hin dhabne.

Karaa biraatin taqwaa jechuun wantoota Rabbiin itti nama ajaje hojjachuu fi wantoota Inni irraa nama dhoowwe dhiisun adabbii Isaa irraa of eegudha.

Kanaafu, namni ijoolle guddisu fi barsiisu ofii fi ijoolle adabbii Rabbi irraa eeguf taqwaa qabaachu qaba. Yoo inni taqwaa qabaate ijoollenis isa ilaalun taqwaa qabaachuf tattaafatti. TaTMuu baannan ijoolle gaarii guddisuun hin dandaTMamu. Rabbiin (subhaanahu wa taTMaala) ni jedha:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ۖ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ

“Yaa warra amantan! Sodaa dhugaa Rabbiin sodaadhaa. Muslimoota taatanii malee hin duTMinaa.” Suuratu Ali-Imraan 3:102

3.Ilmi (beekumsa)“ amala baayTMee barbaachisa namni ijoolle guddisu fi barsiisu qabaachu qabu keessaa inni guddaan beekumsa usuula (hundeewwan) amanti Islaama qabaachudha. Fakkeenyaaf, kanneen akka tawhiida, imaana fi kkf. Dhimma haraama fi halaalaa addaan baase beeku qaba. Maaliif? Namni kana sirnaan yoo beeke ofii fi ijoolle karaa qajeelatti qajeelcha.

Garuu jaahila (wallaalaa) yoo taTMe ofii fi ijoolle balleessa. Kana ilaalchise naannoon keenya fi seenan ragaa ni bahu. Kanaafu, ijoollee gaarii guddisuu yoo barbaanne, beekumsa barbaaduf sirritti tattaafachu qabna.

4.Hilm, anaata fi rifq qabaachu-hilm jechuun namni yeroo aaru fi dallanu of tooTMachuudha. Jechoonni Afaan Oromoo itti dhiyoon “of-tooTMachu, dandaTMu, obsuuTMdha. Namni hilm qabu dafee hin adabu, ni obsa tarii namni kuni qajeelu waan dandaTMuuf.

Anaata jechuun immoo wanta tokko murteessun dura xiyyeefannoo itti kennuun hordofuudha. Ariiti fi gubbaa isaa qofa ilaale wanta tokko murteessu dhiisudha. Rifq jechuun immoo namootaf mararfachuu fi laaffisuudha.

Kanaafu, namni ijoolle guddisu fi barsiisu kanniin sadan qabaachuf tattaafachu qaba. Kanniin yoo qabaate, ijoollen salphatti akka maagneetti itti harkifamu, gorsaa fi jecha isaa ni fudhatu. QurTMaanni fi hadiisni amaloota kanaan akka of faaynu itti nu kakaasu. Rabbiin ni jedha:

رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَ رَبِّكَ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَ أَيْدِيهِمْ وَلَا يُحِيطُ بِشَيْءٍ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Page 4

November 11, 2017

Author
admin